

परमसर्वत्र P. 1.4, 27, Sch.

परमहंस (प० + हंस) m. ein Asket der höchsten Ordnung MBh. 13, 6478. HARIV. 13469. Ind. St. 2, 76. 78. 173. fgg. 180. BHĀG. P. 1, 4, 31, 8, 20. VEDĀNTAS. (Allab.) No. 131. रक्तकौपीनवसनो हंसः परम एव च HARIV. 15472. °स्तोत्र, °कवच, °पदल Verz. d. Pet. H. No. 43. °सकृन्नामानि 46. °प्रिया Titel einer Vopadeva zugeschriebenen Schrift Verz. d. Oxf. H. 38, a, 9. °प्रिय BURNOUR in BHĀG. P. I, LXVII. परमहंसोपनिषद् f. Titel einer Upanishad COLBR. Misc. Ess. I, 97, N. 2. Ind. St. 2, 173. fgg. °हंसोपनिषद्दय Verz. d. B. H. No. 356. परमहंसपरिव्राजकोपनिषद् Ind. St. 3, 326, 2.

परमाध्य (प० + आध्या) adj. den Namen des Höchsten führend, für das Höchste geltend: परमाध्यं परं यच्च त्वगेव परिगीयसे R. 6, 102, 29.

परमाणु (परम + ऋणु) m. ein unendlich kleiner Theil, Atom UGĒVAL. zu UNĀDIS. 1, 8. JĀGĒ. 3, 104. JOGAS. 1, 40. पृथिवी नित्या परमाणुत्रया TARKAS. 5. VARĀH. BRH. S. 58, 1, 2. MADHUS. in Ind. St. 1, 23, 15. BHĀG. P. 3, 11, 1, 5, 12, 9. MĀRK. P. 23, 32, 33. 49, 37. HIOUN-TSANG I, 60. fg. TRIK. 3, 3, 397. परमाणु-यो विश्वमुत्पद्यते PRAB. 111, 15. धूमोष्मजलनो-कारपरमाणवो गगनगता नेपलभ्यन्ते GAUDAP. zu SĀMKEJAK. 7. 8. निर्माणापरमाणवः RĀGĒ-TAR. 6, 274. परगुणपरमाणुं (°परमाणून् v. l.) पर्वतीकृत्य BHARTR. 2, 71. Davon nom. abstr. °ता f.: सिकतावाद्यपि परां प्रपेदे परमाणुताम् RAGH. 13, 22. BHĀG. P. 3, 11, 4. ein unendlich kleiner Zeittheil BHĀG. P. 3, 11, 4, 5. 13, 5, 14, 29. VP. 22, N. 3. neutr. 1/4 einer Mātrā VS. PRĀT. 1, 61.

परमावङ्कक (प० + अङ्क) m. Beid. Vishṇu's ÇABDAM. im ÇKDR. परमाणुङ्कक WILS. nach ÇABDAR.

परमात्मक (परम + आत्मन्) adj. (f. परमात्मिका) = परम der höchste, grösste, summus: रति MBh. 1, 4630.

परमात्मन् (wie eben) m. Eingang zu Vop. 6, 34. der höchste Geist, die Weltseele, Allseele AK. 3, 4, 125. HALĀJ. 5, 36. आत्मा द्विविधो जीवात्मा परमात्मा च TARKAS. 11. COLBR. Misc. Ess. I, 268. Eingang in AIR. UP. Ind. St. 1, 278. 301. 431. fg. 453. 2, 36. fg. M. 6, 65. BHĀG. 13, 31. MBh. 6, 446. 12, 6921. R. 6, 102, 28. RAGH. 16, 22. VARĀH. BRH. S. 42 (43). 4. VP. 2, N. 2. BHĀG. P. 1, 2, 11. 2, 10, 7. MĀRK. P. 78, 4. परमात्मविद्या COLBR. Misc. Ess. I, 326, N. 2. परमात्मता nom. abstr.: प्रकृतिं परमात्मत्वेन परिकल्प्य TATTIVAS. 38.

परमात्र (पर + मात्र) eine best. hohe Zahl (bei den Buddhisten) Bull. de l'Acad. des Sc. de S.-P. 5, 306. v. l. परमत्र.

परमादित (परम + अदित) m. der höchste Zweitlose, Bein. Vishṇu's GARUDA-P. im ÇKDR. n. die höchste Einheitslehre WILS.

परमानन्द (परम + आ०) 1) die höchste Wonne, der höchste Geist, die Weltseele: अत्राण्डपरमानन्दविबोध BHARTR. 3, 91. MADHUS. in Ind. St. 1, 23, 8 v. u. Vgl. एतत्परमानन्दं यत्तच्छाश्वतमेव च MBh. 13, 1091. — 2) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 122, a, 12. angeblich Verfasser des Kaitanjakandrodaja (der sonst Karikarṇapūra oder Purīdāsa heisst) Ind. St. 1, 466; vgl. परमनन्द.

परमात्र (परम + अन्न) n. die schönste Speise, Reis in Milch gekocht AK. 2, 7, 23. H. 406. HALĀJ. 2, 163. HARIV. 7140. VARĀH. BRH. S. 12, 18, 45, 66. 37, 8. 94, 23. KATHĪS. 16, 38. ÇUK. in I.A. 41, 9.

IV. Theil

परमायकम (परम + अय०) m. = परक्रान्ति SĪRĀS. 2, 28.

परमायुष (परम + आयुस्) m. Terminalia tomentosa W. u. A. (असन) ÇABDĀK. im ÇKDR.

परमायुस् adj. (परम + आयुस्) ein sehr hohes Alter erreichend VARĀH. BRH. S. 68, 13. — n. das äusserste, höchste Lebensalter ÇKDR. WILS. Gehört nicht hieher, da es nicht परम + आयुस् ist, sondern aus zwei selbständigen Wörtern, परम् und आयुस् (vgl. u. पर 1, a am Ende), besteht.

परमार m. N. pr. eines Sohnes des Ṛshi Çaunaka und Vorfahrs Bhoḡadeva's Verz. d. Oxf. H. No. 317. Inscr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 25, Çl. 5.

परमार्थ (परम + अर्थ) m. die höchste —, ganze Wahrheit, der wahre Sachverhalt, Wirklichkeit: कृतपरमार्थैरिन्द्रियैः Spr. 434. अघिगतपरमार्थान्पिडितान् 82. निजपरमार्थमुक्त्वत्या KATHĪS. 26, 268. विज्ञाय विवादपरमार्थम् PĀNKĀT. 167, 7. ÇĀMĒ. zu BRH. ĀR. UP. S. 210. BHĀG. P. 5, 1, 6. VEDĀNTAS. (Allab.) No. 144. WASSILJEW 160 u. s. w. परमार्थात् in Wirklichkeit: आनुशंस्यं परां धर्मः परमार्थाच्च मे मतम् MBh. 3, 17444. परमार्थिनं dass.: परिक्रान्तवित्तित्तित्तं सखे परमार्थिनं न गृह्यतां वचः ÇĀMĒ. 51. परमार्थतत्त्वं dass.: क्वितं च युक्तं परमार्थतो वचः R. 3, 40, 34. परमार्थतो क्वरं न वेत्ति नूनं यत् एवमात्थ माम् KUMĀRAS. 5, 76. VIKRAM. 38, 15. Spr. 546. ÇĀMĒ. zu BRH. ĀR. UP. S. 73. VEDĀNTAS. (Allab.) No. 144. SĀH. D. 31, 18. Schol. zu ÇĀMĒ. 11, 16. परमार्थमत्स्यं in Wirklichkeit ein Fisch RAGU. 7, 37. °सरित् VIKR. 68, 5. °सुप्त in Wirklichkeit schlafend MĀKĪH. 48, 20. °दरिद्र 49, 3. °सत्य die vollkommene Wahrheit WASSILJEW 293 u. s. w.; vgl. HIOUN-TSANG I, 197. nom. abstr. °ता f. AMRTAVINDŪV. in Ind. St. 2, 61, N. und beim Schol. zu KAP. 1, 58 (S. 61).

परमार्थधर्मविज्ञय m. Titel einer buddh. Schrift VJUTP. 42.

परमार्थनिर्वृतिसत्यनिर्देश m. Titel einer buddh. Schrift VJUTP. 41.

परमार्थसार (प० + सार) m. Titel eines Werkes Verz. d. Oxf. H. No. 403 am Ende.

परमार्हत (प० + आर्हत) m. der vorzüglichste Anhänger des Ġina, Bein. Kumārapāla's H. 712.

परमावटिक (प० + आव०) m. pl. N. einer Schule Ind. St. 3, 262.

परमाह (परम + अह) m. ein vorzüglicher Tag Vop. 6, 87.

परमृत्यु m. Krāhe TRIK. 2, 3, 20. Scheint ein verdorbenes Wort zu sein; vgl. परभृत्.

परमेनु m. N. pr. eines Sohnes des Anu VP. 444. परमेष्ठिन् im Index; vgl. परमेयु.

परमेश (परम + ईश) m. der höchste Herr, Bein. Vishṇu's MBh. 7, 6471.

परमेश्मन् wohl nur fehlerhaft für परवेश्मन् die Wohnung des Höchsten Ind. St. 2, 91, N.

परमेश्वर (परम + ईश्वर) 1) m. der höchste Herr (von reichen und vornehmen Menschen, insb. Fürsten, und von Göttern gebraucht): कथं नाम न सेव्यते यत्नतः परमेश्वराः Spr. 587. LIA. II, 947. Inscr. in Journ. of the Am. Or. S. 6, 543, 4. 6. लोकानां परमेश्वरः (ब्रह्मा) R. 1, 87, 6. पुरुष PRAB. 114, 5. von Vishṇu BHAG. 11, 3. MBh. 13, 6990. VĀMANA-P. 58 im ÇKDR. von Indra VIKR. 87, 5. von einem Ġina H. 31, Sch. Am häufigsten von Çiva HALĀJ. 1, 11. MBh. 13, 395. RAGH. 1, 1, 2, 39. KUMĀRAS. 6, 25. Spr. 898. 1143. MĀRK. P. 23, 42. Verz. d. Oxf. H. 27, a, 7. — 2)